

PRITARTA

Raseinių r. savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos
2025 m. vasario 7 d. susirinkime
(protokolas Nr. 1)

RASEINIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS 2024 m. VEIKLOS ATASKAITA

I SKYRIUS

SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS PASKIRTIS

Raseinių rajono savivaldybė (toliau – Savivaldybė) įgyvendina Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas, kuriomis Savivaldybių administracijoms pavesta organizuoti smurto artimoje aplinkoje prevencijos priemonių įgyvendinimą, bendradarbiauti su nevyriausybinėmis organizacijomis, kurios rengia ir įgyvendina smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims teikimo programas, keistis informacija apie rengiamus specialistų mokymus bei teikiamas paslaugas su specializuotos kompleksinės pagalbos centrais, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teritoriniu skyriumi ir kt.

Vadovaujantis Įstatymo 7 straipsniu sudaryta ir Raseinių rajono savivaldybės mero 2023 m. liepos 4 d. potvarkiu Nr. M-313 „Dėl Raseinių rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos sudėties ir šios komisijos veiklos nuostatų patvirtinimo“ patvirtinta Raseinių rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisija. Komisija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais, susijusiais su Komisijos veikla, Komisijos nuostatais ir metų veiklos planu. Komisija nėra juridinis asmuo, nariams už veiklą Komisijoje nemokama.

Komisija nagrinėja specializuotos kompleksinės pagalbos, socialinių paslaugų ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims, ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims teikimo gerinimo Raseinių rajono savivaldybėje (toliau – Savivaldybė) klausimus, analizuoja, kaip Savivaldybėje įgyvendinama apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje, smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims politika, atlieka kitas Komisijos veiklos nuostatuose numatytas funkcijas ir, be kita ko, kasmet teikia Savivaldybės tarybai informaciją apie šių pareigų įgyvendinimą praėjusiais kalendoriniais metais.

II SKYRIUS

SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE PREVENCIJOS KOMISIJOS VEIKLA

Sudarant Komisijos metų veiklos planą buvo atsižvelgiama į LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtintame Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems, smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims 2024–2026 metų veiksmų plane numatytus uždavinius.

Raseinių rajono savivaldybės administracijos direktorius įsakymu patvirtino Raseinių rajono savivaldybės teritorijoje veikiančių įstaigų ir organizacijų, teikiančių socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims ir organizuojančių smurtinio elgesio keitimo programų (mokymų) įgyvendinimą, sąrašą, kuriame nurodomi juridinių asmenų duomenys: juridinių asmenų pavadinimai, telefono ryšio numeriai, elektroninio pašto adresai, teikiamų paslaugų pobūdis, veiklos vykdymo vietos adresai. Šis sąrašas paskelbtas Teisės aktų registre ir Savivaldybės administracijos interneto svetainėje.

2024 m. Komisija siekė supažindinti visuomenę su įvairiomis smurto apraiškomis, jo padariniais ir būtinybe užkirsti jam kelią, ugdyti nepakantumą smurtiniam elgesiui.

Šiaulių vyriausiojo policijos komisariato Raseinių PK pateikė duomenis dėl smurto artimoje aplinkoje (toliau - SAA) situacijos Raseinių rajono savivaldybėje: per 2024 m. dėl Raseinių r. savivaldybės teritorijoje policijos registruojamų įvykių registre užregistruoti 802 pranešimai dėl SAA. Iš visų gautų pranešimų pradėti 98 ikiteisminiai tyrimai.

Per 2024 metus pareigūnams reaguojant į gautus pranešimus dėl SAA, nenustačius nusikalstamos veikos požymių, atlikus apsaugos nuo SAA rizikos vertinimus buvo išduoti 157 apsaugos nuo SAA orderiai, iš kurių 3 paskirtų orderių kontrolę vykdyti perduota kitų miestų PK (1- Vilniaus, 2- Šiaulių m.) 1 atveju iš PKA buvo paimti ginklai. PKA buvo surašyti 53 administracinių nusižengimų protokolai, kurie pažeidė apsaugos nuo SAA orderiu paskirtus įpareigojimus. Buvo gautas tik 1 skundas, kuris buvo patenkintas ir panaikintas paskirtas apsaugos nuo SAA orderis.

Raseinių nakvynės namuose teikiama laikino apgyvendinimo paslauga smurtą artimoje aplinkoje keliantiems asmenims. Per 2024 metus nakvynės namuose buvo apnakvindinti 45 asmenys. Iš jų 11 moterų. Visi asmenys apgyvendinti 15-ai parų, tačiau kai kurie iš jų išėjo anksčiau. Su atvykusiais asmenimis kalbėtasi apie jų elgesį, tačiau tik du sutiko priimti realią pagalbą – vienas išvažiavo į reabilitacijos centrą Kėdainių rajone, kitas apsilankė specialioje klinikoje Kaune. Visi kiti išbuvę paskirtą laiką išvyko atgal į šeimas. Pasitaikė ir tokių atvejų, kad po kelių parų tam pačiam asmeniui buvo paskirtas naujas orderis ir jis vėl grįžo į nakvynės namus.

Lietuvos Probacijos tarnyba Vakarų Lietuvos skyrius Raseinių rajone vykdė Smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo bei pykčio valdymo programą asmenims, nuteistiems už smurtą artimoje aplinkoje.

Įgyvendinant uždavinį „Stiprinti Savivaldybės institucijų bei įstaigų, nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimą“ organizuoti 3 Komisijos susirinkimai ir tarpinstituciniai pasitarimai. Susirinkimų metu buvo aptarta Komisijos veikla 2024 m., jos prioritetai, tikslas ir uždaviniai bei numatytos priemonės metų veiklos planui, šis planas patvirtintas. 2024-09-05 susirinkime pristatytas, o 2024-11-27 aptartas Raseinių rajono savivaldybės įsivertinimas pagal apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims įgyvendinimo kokybės standartą, pasidalinta įdomia ir naudinga mokymuose išgirsta informacija, inicijuotas Komisijos sudėties atnaujinimas, įtraukiant naujus smurto prevencijos srityje dirbančius specialistus. Po pasitarimo su Raseinių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus atstovais, Raseinių rajono savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtinta 1 planinė vieta be priežiūros likusiam asmeniui, kuriam reikalingos socialinės paslaugos.

Šis tarybos sprendimas buvo orientuotas į smurtą artimoje aplinkoje pavojų patiriančius asmenis ar smurtą patyrusius asmenis ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliančius asmenis.

Siekiant įgyvendinant uždavinius „Šviesti visuomenę smurto artimoje aplinkoje klausimais, įgyvendinti prevencines smurtinio elgesio keitimo priemones“ bei „Tobulinti paslaugų ir pagalbos teikimo smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems, smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims Savivaldybėje sistemą, gerinti paslaugų kokybę bei prieinamumą“, 2024-08-28 vyko Komisijos ir Emocinės pagalbos ir konsultacijų centro iniciatyva organizuotas Emocinės pagalbos ir konsultacijų centro Smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programos ir kitų veiklų pristatymas. Jame dalyvavo rajono seniūnijų specialistai, Raseinių socialinių paslaugų centro socialiniai darbuotojai, atvejo vadybininkai. Viešosiose įstaigose ir medijose dalintasi informacija apie „Prabilk“ teikiamą nemokamą ir konfidencialią pagalbą asmenims, nukentėjusiems nuo seksualinio smurto ir su jais dirbantiems specialistams.

Raseinių Specializuotos kompleksinės pagalbos centras 2024 m. surengė penkias 5 reklamos kampanijas Facebook socialiniame tinkle. Reklama pasiekė 84 153 vartotojų. Centro profilis turi 1 581 sekėjų (88.70% - moterys, 11.30% - vyrai), sekėjų amžius – 35-44 m. Tai Raseinių (343), Vilniaus (308), Kauno (208) ir kt. miestų gyventojai. Taip pat buvo išleisti lankstinukai bei knygų skirtukai „Gyvenkime be konfliktų“.

Organizuota 1 Smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programos grupė, kurioje dalyvavo ir ją sėkmingai baigė 10 dalyvių. Specializuota kompleksinė pagalba suteikta 567 asmenims, iš kurių 71 kreipėsi pakartotinai ir 72 kreipėsi savarankiškai. Organizuoti 2 pasitarimai bendradarbiavimo klausimais: 1. „Integruotas požiūris, derinantis smurto prevenciją ir elgesio keitimą“, kuriame dalyvavo 7 rajono organizacijų dirbančių su potencialiomis aukomis darbuotojai; 2. „Bendradarbiavimas vaiko apsaugos klausimais“. Pasitarime dalyvavo 21 dalyvis.

Raseinių socialinių paslaugų centras organizavo prevencinius užsiėmimus vaikų dienos centro lankytojams: „Agresyvus vaiko ir paauglio elgesys. Kaip dažnai jį stebime vaikų centre“; „Pagalba vaikams, patyrusiems smurtą“; „ Draugiškų tarpusavio santykių puoselėjimas vaikų centre“; „ Smurtas artimoje vaiko aplinkoje. Kam apie tai galiu pasakoti?“ Buvo organizuota popietė apie vaiko teises, pareigas ir atsakomybes.

Raseinių rajone veikiantys vaikų dienos centrai, vykdydami savo funkcijas, prisidėjo prie vaikų ir paauglių užimtumo, tinkamo laisvalaikio organizavimo bei smurto tarp nepilnamečių prevencijos.

Raseinių pagalbos šeimai namai, vykdydami projektą „Kompleksinių paslaugų (KOPA) šeimai teikimas“, vedė nemokamas viešas paskaitas Raseinių rajono savivaldybės gyventojams: „Konfliktinių situacijų valdymas“ (5 paskaitos, 68 dalyviai), „Emocijų valdymas“ (4 paskaitos, 50 dalyvių), „Auklėjimas be bausmių“ (1 paskaita, 14 dalyvių), „Pozityvus vaikų skatinimas ir motyvavimas“ (1 paskaita, 8 dalyviai), „Konfliktų su paaugliais sprendimo būdai“ (1 paskaita, 9 dalyviai). Taip pat vesti 5 efektyvios tėvystės mokymų ciklai, kuriuose integruota paskaita apie nesmurtinį konfliktų sprendimą šeimoje (46 dalyviai). Buvo vykdomi užsiėmimai 2 grupėms vaikų ir paauglių apie emocijų pažinimą ir valdymą (22 dalyviai). 6 asmenims buvo suteikta mediacijos paslauga.

Įstaiga vedė mokymus darbuotojams „Konfliktų sprendimo būdai“, vykdė patyčių ir smurto prevencijos programą „Moku bendrauti be patyčių“ šeiminiuose globos namuose gyvenantiems vaikams ir paaugliams (10 asmenų), kurie dalyvavo ir tiksliniuose užsiėmimuose „Savaitėje be

patyčių“. Globojamiems (rūpinamiems) vaikams ir paaugliams buvo vesta prevencinė paskaita „Moku bendrauti be patyčių“ (15 dalyvių).

Raseinių rajono ugdymo įstaigose atliktas tyrimas „Smurtinė paauglių patirtis: samprata, reakcijos, pagalba“. Tyrimo darbo grupė buvo sudaryta savivaldybės mero potvarkiu: Asta Cicėnienė, Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorė; Asta Kavaliauskienė, Raseinių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną, atlikusi mokinių apklausą ugdymo įstaigose; Reda Kunickienė, Raseinių rajono švietimo pagalbos tarnybos direktorė, kartu su Raseinių rajono švietimo pagalbos tarnybos komanda parengusi apklausos įrankį ir atlikusi apklausos rezultatų analizę.

Tyrimo tikslas: nustatyti smurto paplitimo mokinių tarpe mastą, dominuojančias smurto rūšis ir, atsižvelgiant į tai, vykdyti efektyvias smurto prevencijos priemones. Apklausoje dalyvavo 1069 rajono 5-10 klasių mokiniai, t. y. 68 proc. visų 2023-2024 m. m. rajono ugdymo įstaigose besimokiusių 5-12 klasių mokinių.

Apklausos rezultatai ir rekomendacijos aptarti Raseinių r. savivaldybės administracijos vaiko gerovės komisijos posėdyje bei š. m. vasario 19 d. vykusiame tarpinstituciniame Komisijos organizuotame pasitarime.

Bendrojo ugdymo įstaigos privalo sudaryti galimybes mokiniams dalyvauti švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytus kokybės kriterijus atitinkančiose, socialines ir emocines kompetencijas ugdančiose, smurto, patyčių, psichiką veikiančių medžiagų vartojimo ar kitose prevencinėse programose. Įgyvendinant uždavinį „Tobulinti asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo smurtą patyrusiems, smurto pavojų patiriantiems ir smurto pavojų keliantiems asmenims srityse, profesinę kompetenciją“ buvo organizuoti mokymai: Raseinių rajono visuomenės sveikatos biuras vykdė bazinius savižudybių prevencijos mokymus, kuriuose dalyvavo daug rajono specialistų, tiesiogiai dirbančių su vaikais, kadangi suicidinis elgesys yra tiesiogiai susijęs su smurtu artimoje aplinkoje; nuotoliu organizuoti mokymai apie seksualinio smurto prevenciją „Nuo ko pradėti?“; VšĮ „Vilties žiedas“ pagal projektą „Psichologinė pagalba vyrams“ organizavo praktinę konferenciją „Vyrai krizėse: situacijų variacijos ir pagalba jose“.

Komisijos nariai dalyvavo Kaune vykusiame metinėje konferencijoje „Lygios galimybės prasideda čia“, skirtoje savivaldybių administracijų darbuotojams lygių galimybių, moterų ir vyrų lygių galimybių ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje temoms. Praktinės-mokslinės konferencijos tikslas – stiprinti savivaldybių administracijų darbuotojų kompetencijas, pristatyti gerąsias praktikas ir pateikti naujausią informaciją, aktualią dirbant minėtų temų lauke. Konferencijos medžiaga pasidalinta su Komisijos nariais ir kitais specialistais.

III SKYRIUS IŠVADOS IR PASIŪLYMAI

1. Smurtas artimoje aplinkoje – viena iš labiausiai paplitusių nusikalstamų veikų Lietuvos visuomenėje. Tai destruktivus reiškinys, atnešantis visuomenei didelę socialinę žalą, kenkiantis žmonių ir šeimų santykiams bei jų gerovei. Teisinėmis priemonėmis siekiama suteikti nuo smurto nukentėjusiam žmogui reikiamą pagalbą ir apsaugą nuo tolesnių smurtinių veiksmų, tarp jų ir įpareigoti smurtautoją gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo ir (ar) nesiartinti prie nukentėjusiojo arčiau nei nustatytu atstumu. Tačiau be poveikio smurtautojui pagalba nuo smurto artimoje aplinkoje

nukentėjusiam žmogui nebus veiksminga. Todėl smurtinį elgesį keičiančios programos – priemonė, sudaranti sąlygas smurtinio elgesio keitimui ir jo užkardymui.

2. Būtina įtraukti į Savivaldybės strateginį plėtros ir veiklos planus pagalbos ir prevencijos priemones, skirtas nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims, ir vykdyti nuolatinę švietėjišką veiklą bei prevencines programas, padedančias didinti bei formuoti žmogaus kritinį mąstymą ir sąmoningumą smurto atžvilgiu. Skirti lėšų šių programų įgyvendinimui.

3. Kartu su NVO organizuoti visuomenės švietimo ir informavimo kampanijas bei mokymus specialistams, dirbantiems smurto artimoje aplinkoje prevencijos, apsaugos ir pagalbos srityse: smurto artimoje aplinkoje, nediskriminavimo, žmogaus teisių ir (ar) lygių galimybių srityje, moterų ir vyrų lygių galimybių srityje.

4. Svarbu užtikrinti pagalbą vaikams ir paaugliams, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, arba tapusiais liudytojais smurto artimoje aplinkoje, suteikiant jiems atitinkamas psichologo paslaugas prioritetine tvarka Savivaldybėje. Taip pat būtina užtikrinti veiksmingą prevencinių programų ugdymo įstaigose įgyvendinimą, įtraukiant į jas kuo daugiau netinkamo elgesio mokinių.

5. Būtina tobulinti Savivaldybės institucijų bei įstaigų darbuotojų, kitų asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje ir smurto prieš vaikus prevencijos ir pagalbos teikimo smurtą patyrusiems, smurto pavojų patiriantiems asmenims ir smurto pavojų keliantiems asmenims srityse, profesinę kompetenciją.

6. Siekiant didinti korekcinų programų veiksmingumą, turėtų būti plečiamas bei skatinamas įvairių Savivaldybės įstaigų bei nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas.
